

A kőszegi kerékpársport kezdete

*„A kerékpározás minden sport felett áll,
– mert eltekintve attól, hogy a
legegészségesebb testmozgás – az
ember akaraterejét nagyban növeli.”*

Vangyell Géza

Az Aradi Tornaegyesület tagja, a „kerékpározó kör” parancsnoka

Magyarországon a kerékpározás a 19. század utolsó harmadában kezdett rohamosan elterjedni. 1880-ban Magyar Velocipéd Egyesület néven, ugyan még nem hivatalosan, de már megalakult az első kerékpáros klub, a két évvel később létrejött Budapesti Kerékpáros Egyesület már belügyminiszteri engedéllyel működött.¹ Ekkor, 1883-ban született kerékpár szavunk is. A Magyar Tudományos Akadémia a kerékpározás szerelmeseivel egyetértésben a „velocipéd” és „bicycles” helyett a „kerékpár” kifejezés használata mellett foglalt állást.

A kerékpározás sem mint testedzés, sem mint versenysport nem korlátozódott a fővárosra. Sőt, azt lehet mondani, hogy művelésében a vidék sok tekintetben Budapest előtt járt. A kerékpározás, mint testedzés új formája, a 19. század utolsó évtizedeire már jelentős tömegbázissal rendelkezett. A mindennaposá váló kerékpáros kirándulások önmagukban hordozták a versenyszerű kerékpársport csíráját. Ezek következtében sorra alakultak a vidéki egyesületek (Szabadka, Salgótarján, Körmend), majd épültek a korszerű versenypályák (Palics, Kolozsvár, Szombathely, Pécs).²

A helyi sporttörténeti írások szerint Kőszegen 1889-ben két grazi úriember mutatta be az első biciklit.³ Természetesen a kőszegieknél nem ez volt az első találkozásuk a kétkerekű, emberi erővel hajtott „járművel”. A 14. dragonyosezred tisztjeinek jóvoltából a velocipéd már korábban is ismert volt és néhányan elsajátították használatát is, noha a nagyközönség ezt csak úri mulatságnak tartotta. A grazi urak által használt eszköz az ez idő tájt egyre nagyobb népszerűsége szert tevő „alacsony gép”, a *safety* volt, melyet Szombathelyen Mennyei István főispáni titkár 1888-ban mutatott be.⁴ A kételkedők eleinte csak talicskának csúfolták az új típust, ám miután megmutatkoztak velocipéddel szembeni előnyei, gyorsan átnyergeltek. Használata egyszerűbb és biztonságosabb volt mint a velocipédé, így azok is nyeregbe pattanhattak, akik

¹ Angyal Zoltán-Sass Tamás (1984): *A magyar sport kézikönyve*. Sport, Budapest, 231.

² A szombathelyi kerékpáros versenypályát 1894 tavaszán - Janovits József terve alapján - Frank Ármin felügyelete alatt kezdték el építeni és a tribünnel, valamint a két klubházzal még az év októberére el is készült. A pálya talaja mészkőzúzalékból és kátrányból készült, szélessége a célegyenesben 8, egyébként 7 méter, a magasított fordulók legfelső pontja 1,85 m volt. Ekkor ez volt az ország legmodernebb kerékpáros versenypályája!

³ Jenkei Ede (1987): *A 75 éves Kőszegi Sportegyesület története*. Kőszeg, 6.

⁴ Bolgár Tamás (1894): *Emlékkönyv a Budapest-Pécsi nagy kerékpár-távverseny alkalmából*. Pécs, 61.

nem voltak elég ügyesek a magas géphez. A korabeli beszámolók szerint ekkor Kőszeg aprajánagyja biciklizni tanult, mégpedig a két grazi úr útmutatásával. A polgárok csak akkor jöttek rá, hogy a biciklizés megtanulásához nem kell egy hétig etetni-itatni a két tanárt, amikor azok egy szép napon tovább álltak és így cserbenhagyva saját maguk is rájöttek a fogásokra.⁵

A graziak távozását követően Kőszegi József, egy helyi könyvkereskedő erőfeszítéseinek köszönhetően a kőszegi kerékpáros élet jelentősen fellendült, helyi versenyeket, kerékpáros kirándulásokat szervezett. Ő maga kerékpárral járta be Stájerországot, Karintiát és eljutott Olaszországba, egészen Udinéig. 1890-ben egy körmendi kerékpárversenyen Kőszeg színeiben indulva a vigaszversenyben második, míg az alacsony gépek versenyében harmadik helyet szerzett.⁶ Részben Kőszegi József kimeríthetetlen energiájának és lelkesedésének köszönhetően Kőszegen kialakult egy baráti társaság, melynek tagjai hosszabb-rövidebb kerékpáros kirándulásokra indultak. Szerveztek kerékpártúrát például Kirschlagon át Reichenauig, de Waisbecker Gyula és Szovják Imre egész Stájerországot bejárta.⁷ A társaság nagyobb része elsősorban a kirándulás, a testmozgás, illetve az ismerősökkel töltött órák örömeért vállalta a megpróbáltatásokat. *„ekkor jó élete volt is a bicyclistának, összetalálkoztak a meghatározott kirándulásokra ott, a hol, mindenki oly kényelemmel öltözködött, a mint neki tetszett, mindenki úgy hajtván, a hogy szervei engedték, hanem a kijelölt üdülő helyen, alias korcsma, majdnem mind együtt értek be és ez jó is volt.”*⁸ A szenvedélyesebb sportbarátok jóvoltából megjelentek Kőszegen a kerékpáros versenyek is, melyeket eleinte jó részt fogadások születtek. Az elsőt a Kőszeg-Lukácsháza közötti 6,2 km-es távon tartották, melyen két helybeli „passzionabilis” biciklista vett részt. Mivel a verseny 17.45-kor a kőszegi vashídtól rajtolt, a nézősereg a hat órai vonatra szállt fel, hogy szemtanúja lehessen a megmérettetésnek. Mire a vonat Lukácsházára érkezett a versenyzők már jó ideje pihentek, hogy később a nézőkkel együtt a helyi csárdában ünnepelhessenek.⁹ De Kőszegi József is fogadást ajánlott, hogy a kőszegi és a lékai vámház közötti távot 35 perc alatt megteszi, míg Udvary Feri 100 forintot tett fel arra, hogy a Szombathely-Kőszeg közötti utat gyorsabban teszi meg, mint a vonat.¹⁰

Ezek az események oda vezettek, hogy a kerékpározás helyi szerelmeseinek körében felvetődött egy kerékpáros klub megalapításának gondolata, hogy szervezett keretek között

⁵ Bolgár Tamás: *i.m.* 61.

⁶ *Körmendi Füzetek* 1984. 23. p.

⁷ *Kőszeg és Vidéke* XII. évf. 16. szám 1892. április 17. 2.

⁸ Bolgár Tamás: *i.m.* 61.

⁹ *Kőszeg és Vidéke* XII. évf. 25. szám 1892. június 10. 2.

¹⁰ *Kőszeg és Vidéke* XII. évf. 36. szám 1892. szeptember 04. 2.

Ekkor a Kőszeg-Szombathely között közlekedő vonat menetrendje a következő volt: Kőszegről indult 4.55-kor, Lukácsháza 5.08, Gencs 5.24, Szombathelyre érkezett 5.39-kor. A menetidő 44 perc volt.

Udvary Ferenc a körmendi, majd a szombathelyi kerékpáros élet meghatározó személyisége volt. A megyében az elsőként, 1899-ben megalakult kerékpáros klub, a Körmendi Vasparipa Egylet elnöke, majd az első dunántúli kerékpáros verseny szervezője. Később nagy szerepe volt a szombathelyi Pannónia Magyar Kerékpárosok Egyesülete megalakításában.

hódolhassanak a sportágnak és azt minél szélesebb körben elterjesszék. Volt azonban más ok is. Egy klub létrehozásával próbálták meg elejét venni a feltűnedező viszálynak, amely a város kerékpárosai vagy baráti társaságai között kialakulni látszott.¹¹ Az 1892. júliusában megalakult bicikli klub elnökéül ideiglenesen Draskovits Imrét, titkárául, szintén ideiglenesen, Rusa Bélát választotta. Az alapszabályban foglaltak szerint a klub célja „a bicyklizés testedző sportját emelni és terjeszteni. Ezen cél elérésére a klub kirándulásokat rendez, kerékpár ünnepélyeket, versenyeket tart, szaklapokat, térképeket, úti könyveket szerez be, belföldi és külföldi rokon egyletekkel érintkezést létesít.”¹² A működéshez szükséges kiadások fedezésére a rendes tagok évi három, a pártoló tagok egy forintot fizettek a klub kasszájába.¹³

Az újonnan megalakult, de régi kerékpárosokat tömörítő egyesület első rendezvényét augusztus 28-án tartotta. Kőszeg-Lukácsháza között rendeztek 5250 méteres országúti versenyt. A versenyen öten indultak, Kőszegi József, Szovják Imre, Müller Béla, Rusa Béla és Waisbecker Gyula. Az első három helyezettet díjazták, mégpedig egy szivartárcával, egy üveg pezsgővel és egy övvel. A hatalmas versenyt, melyről a Kőszeg és Vidéke igen izgalmas beszámolót közölt, Rusa Béla nyerte 11 perc 50 másodperces idővel, második Kőszegi József lett mindössze tíz másodperccel lemaradva, harmadiknak Szovják Imre futott be egy perc hátránnyal.¹⁴ Figyelemre méltó, hogy még a harmadik helyezett ideje is jobb volt, mint a vasút menetideje, sőt csak kevéssel maradt el attól, amit ugyanezen távon a modern városi aszfaltozott pályákon teljesítettek a versenyzők. A verseny elsődleges célja a figyelem felkeltése volt, hogy a fiatalok körében kedvet ébresszen a kerékpározáshoz. A klubba való belépés egyik mézesmadzagja volt, hogy a tagok egy nap alatt bárkit megtanítottak „erre az ördögös mesterségre”.¹⁵

A klub az alapszabályban foglaltakhoz híven kereste és építette kapcsolatait más kerékpáros egyesületekkel. Egyrészt a földrajzi közelség miatt is kézenfekvő volt, hogy elsősorban a szombathelyi egyesületekkel alakítsanak ki jó sporttársi kapcsolatot. Másrészt, és ez volt a fontosabb, ekkor Szombathely volt az ország kerékpáros fővárosa, így a pezsgő szombathelyi kerékpáros élet jótékony hatással lehetett a kőszegi klub életére is. A szombathelyi Savaria Bicycle Club egyik vezetője, dr. Földessy János 10 éves jubileumi ünnepségén a KBC háromfős küldöttséggel képviseltette magát (Kőszegi József, Freyberger Miklós és Rusa Béla). Természetesen kerékpárral indultak Szombathelyre, Gencsen az SBC kilencfős küldöttsége várta őket, majd együtt kerekeztek be Szombathelyre és az esti ünnepélyen a KBC Földessy Jánost

¹¹ Bolgár Tamás: *i.m.* 61.

¹² A Kőszegi Bicycli Klub Alapszabálya, Vas Megyei Levéltár, Vas vármegye alispánjának iratai. Egyesületi alapszabályok gyűjteménye. Kőszeg

¹³ A Kőszegi Bicycli Klub Alapszabálya, Vas Megyei Levéltár, Vas vármegye alispánjának iratai. Egyesületi alapszabályok gyűjteménye. Kőszeg

¹⁴ *Kőszeg és Vidéke* XII. évf. 36. szám 1892. szeptember 04. 2.

¹⁵ *Kőszeg és Vidéke* XII. évf. 36. szám 1892. szeptember 04. 2.

dísztagjává választotta.¹⁶ Jóval messzebbre is elmentek azonban, ha a sportág népszerűsítéséről, a kapcsolatok erősítéséről volt szó. A Pécsi Kerékpár Egyesület emlékkiadványában, a testvéregyletek között találjuk a Kőszegi Bicycle Clubot és Rusa Bélának, a KBC történetét bemutató írását.¹⁷

Annak ellenére, hogy a házi versenyek nagy számú közönséget vonzottak és népszerűek voltak a tagság körében is, a klubok közötti megmérettetést csak nagyon kevesen vállalták. Ebben az időszakban, 1893-1894, szinte csak Rusa Béla nevét találjuk a különböző kerékpáros versenyek indulói között. 1893. pünkösdi vasárnapján, Grazban rendezett nemzetközi versenyen egyedüli magyarként három számban indult, a vendégek versenyén (3000m), az alacsony kerék (2000m) és a térelőny-versenyben (2000m).¹⁸ Rendszeresen részt vett a Szombathelyen rendezett versenyeken és 1894-ben a pécsi testvéregyesület által szervezett Budapest-Pécs versenyen is ő képviselte a KBC-t.¹⁹

A klub 1894-ben új vezetőséget választott, elnök Draskovits Imre, titkár Rusa Béla, útnagy Freyberger Miklós lett. A megválasztott elnökség új lendületet adott az eddig sem tétlenkedő kerékpárosoknak. Elsősorban a túrázásra fektették a hangsúlyt, hiszen ekkor Kőszegen még inkább testedző és nem versenysport volt a kerékpározás. A kirándulások, versenyek megszervezése az útnagy feladata volt, felelt a klub felszereléséért, azokról leltárt vezetett és gondoskodott karbantartásukról. A klub tulajdonát képező eszközöket, kerékpárokat a rendes tagok díjmentesen használhatták, de felelősséggel tartoztak azok épségéért, meglétéért.²⁰ A tagok hivatalos, a klub által kiállított túrakönyvet kaptak, amelyben a megtett utakat, túrákat vezették. Külön oszlopokba jegyezték fel a dátumot, honnan, hová hány kilométert tettek meg, ezt aláírták majd a vezetőség egyik tagja hitelesítette. Kovács Sándor 1894-ben kiállított útkönyve szerint, május-június hónapokban Kőszegről leggyakrabban Lékára, Svábfaluba, Horvátzsidányba, Cákra, Kőszegszerdahelyre vagy Lukácsházára kerekedett két-háromnapos rendszerességgel, összesen 234 km megtéve.²¹

A város vegyes érzelmekkel fogadta a kerékpárosok nyüzsgését. A sétálók gyakran panaszkodtak, hogy a „*biciklisták agyon gázolják*” őket és „*a Rőt felé vezető erdei utakon...a napokban is a kerékkal neki mentek egy lánynak*”, ezért a városi előljárókat kérték, hogy intsék rendre a kerékpárosokat.²² Mások komolyabb érvekkel próbálták meggyőzni a biciklistákat, mennyire káros az, amit csinálnak. „*A kerékpár kutatói kiderítették, hogy a sok kerékpározás*

¹⁶ *Kőszeg és Vidéke* XII. évf. 38. szám 1892. szeptember 18. 2.

¹⁷ Bolgár Tamás: *i.m.* 29.

¹⁸ *Kőszeg és Vidéke* XIII. évf. 21. szám 1893. május 20. 2. o.

¹⁹ *Kőszeg és Vidéke* XIV. évf. 36. szám 1892. szeptember 04.

²⁰ A Kőszegi Bicycli Klub Alapszabálya, Vas Megyei Levéltár, Vas vármegye alispánjának iratai. Egyesületi alapszabályok gyűjteménye. Kőszeg

²¹ *A kőszegi bicikli-klub uti-könyve*, Városi Múzeum Adattára 416. F190

²² *Kőszeg és Vidéke* XIV. évf. 34. szám 1893. augusztus 26. 2. o.

*megfosztja az embert attól a tehetségtől, hogy egy keringőt gráciával tánczolhasson végig. Azokat az izmokat, amelyek táncolás közben mozgásba jönnek a kerékpározás csaknem teljesen megbénítja. A szenvedélyes kerékpáros idővel nem tud a táncoláshoz megkívánt könnyedséggel lábujjhegyre állni és a tánclépéseket, a táncztanítók annyira hangsúlyozta kecscsel végrehajtani.”*²³ Azt nem tudni milyen hatással volt ez a cikk az ifjúságra és abbahagyta-e valaki emiatt a kerékpározást, de álljon itt egy másik, talán hatásosabb érv: *„Egy angol sportlap kiszámította, hogy az emberi test csontjai és izmai összesen ezerkétszázféle mozdulatot képesek végezni. Egy ideges ember, aki biciklizni tanul, az első lecke alkalmával a biciklin, a levegőben és végül a földön mind az ezerkétszáz mozdulatot megteszi, nem is számítva a legkomplikáltabb variációkat.”*²⁴ Mai szemmel nézve megmosolyogni valónak tűnnek ezek az írások, tény azonban, hogy a kerékpársport fejlődését nem segítették.

A kezdeti lelkesedést követően a KBC és a kőszegi kerékpárosok tevékenysége jelentősen csökkent. Nem rendeztek versenyeket és a kirándulásokról szóló híradások is elmaradtak az újságokból. A sportág helyi hívei Szombathelyre jártak, ahol rangos országos és nemzetközi versenyeket rendeztek. Az 1895-ös évben egyetlen jelentős versenyen vettek részt kőszegiek, a május 12-én Szombathelyen rendezett országos versenyen Rusa Béla és – mivel ekkor vezették be a tiszti- és altiszti versenyeket – Stepan Henrik őrmester nevezett.²⁵ Jól érzékelteti a kőszegi bicikli klub helyzetét, hogy az 1895 októberében rendezett Sopron-Szombathely közötti országúti versenynek *„üdítő állomása”* volt, *„melyen az ellenőrzést teljesítő kőszegi bicikli klub tagjai foglaltak állást.”*²⁶ Az eddig Kőszegnek babérokat szerző Rusa Béla ezen a versenyen – a 30 év alattiak kategóriájában – már szombathelyi színekben indult és nyert 2 óra 31 perces idővel. Kőszegről csak Kőszegi József nevezett, aki a 30 év fölöttiek mezőnyében 3 óra 31 perc alatt szintén elsőként ért célba.²⁷

Ezt követően a klub egészen 1896 áprilisáig nem hallatott magáról. Az alig húsz tagot számláló kőszegi klub nem tudta felvenni a versenyt Szombathellyel, az ország kerékpáros fővárosával. Aki igazán színvonalas eseményt szeretett volna látni az Szombathelyre ment és ott a kerékpársport európai élmezőnyével találkozhatott. Kőszeg képtelen volt idecsábítani a szombathelyi versenyzőket és a nagyközönség számára érdekes, színvonalas versenyt rendezni. Már nem jöttek a sokszor több mint ötvenfős társaságok egy-egy kőszegi verseny kedvéért, hiszen Szombathelyen csak az 1895-ös évben 1 országos, 1 nemzetközi, 1 Szombathely-Sopron, 2 városi pályabajnokság és 2 országúti versenyt rendeztek.²⁸ Ezeken olyan versenyzők indultak, mint Rottenbiller Gigi, az 1894-es országos bajnok, továbbá Wiegand Rezső, Swab Béla, de itt

²³ *Kőszeg és Vidéke* XVII. évf. 17. szám 1897. május 02. 2. o.

²⁴ *Kőszeg és Vidéke* XVII. évf. 21. szám 1897. május 23. 3. o.

²⁵ *Kőszeg és Vidéke* XV. évf. 20. szám 1895. május 19. 2. o.

²⁶ *Kőszeg és Vidéke* XV. évf. 42. szám 1895. október 20. 2. o.

²⁷ *Kőszeg és Vidéke* XV. évf. 42. szám 1895. október 20. 2. o.

²⁸ Figyelembe kell venni, hogy a kerékpáros versenyszezon májustól októberig tartott.

volt Lurion Maxime (Bécs) és Szupi Stankó (Zágráb) is. A rendezvények súlyát jól érzékelteti, hogy az augusztus 11-i nemzetközi versenyen az indulók száma megközelítette a 200-at.²⁹ Ráadásul a szombathelyi versenyeken már profi kerékpárosok is részt vettek, akiknek meghívásához Kőszegen nemcsak a pénz, de a megfelelő pálya is hiányzott.³⁰

A kőszegi újságok már a vészharangot kongatták a bicikli klub fölött, amikor Kőszegi József másodszer lépett fel, hogy megmentse a kőszegi kerékpársportot. 1896. áprilisában összehívta a város kerékpárosait, hogy erélyes vezetéssel újra élesszék a klubot. Pár napon belül tisztújító közgyűlést hívtak össze és a több mint húsz tag elnöknek Németh Imrét, titkárnak Kőszegi Józsefet, míg menetparancsnoknak Floderer Jenőt választotta.³¹ A közgyűlés elhatározta, hogy a jövőben havonta rendeznek összejöveleteket és kirándulásokat, egyenruhát készíttet és belép az Országos Szövetségbe, valamint házi és klubok közötti versenyeket is rendeznek.³² Kőszegi József indítványozta, hogy a millenniumi díszkivilágításhoz a bicikli klub lampionos felvonulással járuljon hozzá. A újjászületett klub első versenyét július 2-án rendezte a Kőszeg-Lukácsháza közötti úton. A versenyre Szombathelyről, Körmendről, de még Szentgotthárdról is érkeztek vendégek, természetesen kerékpáron. A mintegy ötven főt számláló társaság hangos dudaszóval vonult végig a városon. Azoknak a nézőknek, akik úgy tervezték, hogy vonatra szállva nézik a versenyt, csalódnuk kellett, mert a vonat indulásakor elrajtolt mezőnyt a csak Lukácsházán látták legközelebb, ugyanis mozdonyvezetőt elragadta a hév és a menetrend szerinti 13 helyett mindössze 7 perc alatt ért Lukácsházára. A több száz néző és a fantasztikus hangulat miatt beiktattak egy rendkívüli, 3 km-es versenyt, amin bárki indulhatott. A versenynap az Östör csárdában ért véget, majd a kőszegi biciklisták egészen Ludadig kísérték a sporttársakat.³³ Első rendezvényük nagy sikere után a klubélet ismét visszafogottabb lett. Az október 3-án tartott közgyűlés Kőszegi Józsefet választotta elnöknek és elhatározták, hogy október 11.-én országúti versenyt rendeznek.³⁴ A kedvezőtlen időjárás miatt az egyik versenyszámot törölték, a helyezettek az esti mulatságon vehették át érmeiket.³⁵ Kőszegi József elnöksége alatt a klubélet felpezsdült. Korábban soha nem neveztek annyian a versenyekre, mint ekkor. Az 1897. május 2-án Szombathelyen tartott házi versenyen kőszegi színekben Ecker Károly, Jagits Imre, Unger Károly, Szebold Károly, Patonay Sándor és Kőszegi József indult, aki

²⁹ *Szombathelyi Újság*, 1895. augusztus 11. p. 3.

³⁰ A szombathelyi kerékpáros egyesületek igen hamar felismerték, hogy a színvonalas versenyekhez elengedhetetlen a profi versenyzők megnyerése. Jól tudták, részvételük garanciát jelent, hogy a nézők minőséget kapnak a pénzükért. Noha a szövetség versenyszabályai nem tiltották, a Budapestiek szerették volna elérni, hogy csak amatőrök versenyezhessenek. Emiatt komoly viták alakultak ki a budapesti egyesületekkel, ami akadályozta a vidéki egyesületek belépését az 1894-ben alakult Magyar Kerékpáros Szövetségbe.

³¹ *Kőszeg és Vidéke* XVI. évf. 17. szám 1896. április 26. 2.

³² *Kőszeg és Vidéke* XVI. évf. 17. szám 1896. április 26. 2.

³³ *Kőszeg és Vidéke* XVI. évf. 28. szám 1896. július 12. 2.

³⁴ *Kőszeg és Vidéke* XVI. évf. 41. szám 1896. október 11. 2.

³⁵ *Kőszeg és Vidéke* XVI. évf. 42. szám 1896. október 18. 2.

utolsó előtti befutóként második lett a lassúsági versenyben.³⁶ A szombathelyi klubok által szervezett Sopron-Szombathely mellett megszervezték a Sopron-Kőszeg közötti országúti versenyt is.³⁷

Az 1897-es esztendő meghozta az elismerést a megye kerékpárosainak. A Magyar Kerékpáros Szövetség szeptember 5-én Szombathelyen tartotta évi rendes tanácsulását, melyen az ország 22 egyesülete képviseltette magát. Vas megyéből öt kerékpáros egyesület vett részt az eseményen, a Kőszegi Bicykli Klubot Kőszegi József képviselte, aki hozzászólásaival tevékenyen részt vett az MKSZ új alapszabályának kidolgozásában. ³⁸ Az MKSZ tanácsulását követően nagyszabású ünnepség vette kezdetét. Először kerékpáros „corsó-t”, majd délután nemzetközi pályaversenyt láthattak az érdeklődők, melynek védnöke gróf Batthyány Lajos országgyűlési képviselő volt. A délután rendezett versenyre számos országból érkeztek versenyzők, hogy a következő versenyszámok valamelyikében induljanak:

1. Megnyitó verseny – 2000 méter
2. „Magyar Kerékpáros Szövetség” bajnoksága – 1000 méter
3. Fő verseny – 5000 méter
4. „Magyar Kerékpáros Szövetség” bajnoksága – 10000 méter
5. Tandem verseny – 3000 méter
6. VSE versenye – 4000 méter
7. Handicap – 2000 méter
8. Vigaszverseny³⁹

Sajnos, kőszegiek nem voltak az indulók között. A klub nagy valószínűséggel ekkor már anyagi gondokkal küzdött. Az eddig is szedett 2 korona nevezési díj, valamint a tagdíjak nem fedezték a kiadásokat. 1897 telétől rendszeresen szerveztek táncos-zenés mulatságokat, hangversenyeket, tekeversenyeket. Amellett, hogy a tagok és vendégeik jól érezték magukat, az adományokból és belépőkből befolyt összeg jelentősen hozzájárult a klub a fenmaradásához. Ezek a fajta rendezvények összehasonlíthatatlanul nagyobb bevételt hoztak, mint a kerékpárversenyek. Szokássá vált, hogy a versenyt követően bált is rendeznek, így annak bevétele fedezte a versennyel járó kiadásokat. Volt olyan bál, amely több mint 100 korona tiszta bevételt hozott, sőt volt olyan táncmulatsággal összekötött tekeverseny, amelyen a fődíj egy számár volt és közel ezer gurítást végeztek, természetesen nem ingyen.⁴⁰

1898. április 3-án a Kőszegi Bicykli Club közgyűlést tartott, az elnökségről lemondott Kőszegi József helyére Froderer Jenőt választották meg. Az új elnök egy, a klub felvirágoztatását

³⁶ *Kőszeg és Vidéke* XVII. évf. 19. szám 1897. május 09. 2.

³⁷ *Kőszeg és Vidéke* XVII. évf. 35. szám 1897. augusztus 29. 2.

³⁸ A budapesti egyesületek javaslatában, hogy a fővárosban is építsenek egy minden igényt kielégítő, modern kerékpáros versenypályát, hosszas vita után sem született érdemleges döntés, ami igen kedvező volt Szombathelyre nézve. Már így is nehezen tudták megtölteni a nézőteret, egy modern pálya megépítése a fővárosban még az eddig itt tartott versenyeket is elvitte volna.

³⁹ *Szombathelyi Újság*, 1897. szeptember 12. p. 3.

⁴⁰ *Kőszeg és Vidéke* XVIII. évf. 22. szám 1898. május 29. 2.

célzó programot terjesztett a közgyűlés elé. Eszerint saját klub helyiséget tartanak fel tagjai jelvényeket és egyenruhát kapnak, valamint minden hónap utolsó szombatján gyűlést tartanak, elhatározták, hogy a klub 10 taggal belép a Magyar Kerékpáros Szövetségbe. Jelentős esemény volt, hogy kilenc új tag kérte felvételét, amit a közgyűlés azonnal meg is szavazott. A vezetőség a taglétszámot bővítése érdekében javasolta kültagok, illetve hölgyek beszervezését is.⁴¹

A Froderer Jenő hozta új lendület megérződött a városban is. A korabeli újságok szerint soha annyi kerékpáros nem volt még Kőszeg utcáin, mint ekkor. ⁴² Virágzó túraélet folyt és az első női kerékpárosok is ekkor csatlakoztak a klubhoz. A nyári vigasságok fedezték a kiadásokat és ismét voltak olyanok, akik hosszú kerékpár túrákra vállalkoztak. Jánosa Lajos és Kárpáti Sándor két hét alatt végig tekerték a Kőszeg-Salzburg-München-Insbruck-Verona-Velence-Trieszt-Zágráb-Kőrmend-Szombathely-Kőszeg útvonalat.⁴³ A következő évben az MKSZ közgyűlése Patonay Sándornak az 1898-as összesített túráit (7168 km) országos negyedik helyezésként ezüstéremmel jutalmazta.⁴⁴

Mindezen eredmények ellenére a klub – immár sokadszor – ismét a feloszlás szélére került. A január 26.-ára meghirdetett közgyűlés a tagok érdektelensége miatt határozatképtelen volt. A kevés résztvevőt elsősorban a KBC anyagi helyzetéről szóló beszámoló érdekelt, amiből kiderült, hogy a klubnak csupán 193 forintnyi vagyona van. ⁴⁵ Azt nem lehet tudni mi állhatott az érdektelenség hátterében, hiszen egy szép múlttal rendelkező és eddig mindig feltámadni képes klubot hagytak cserben tagjai. Tény, hogy ezt követően a klub legfontosabb ténykedése kimerült egy saját kezelésű korcsonyapálya és egy korcsolya-klub létrehozásában, de emellett felvetődött egy atlétikai klub megalakítása, ahol a tagok a kerékpározás mellett a vívást és a tornát is gyakorolhatták volna.⁴⁶

Mindezek a próbálkozások azt jelzik, hogy a kerékpározás, mint sport már nem volt divatos. Ugyanebben az időszakban a sokkal fejlettebb és pezsgőbb kerékpáros élettel rendelkező szombathelyi klubok is a fennmaradásért küzdöttek, és ennek érdekében egy nagy egyesületben tömörültek, ahol a mai szakosztályok mintájára működtek tovább.⁴⁷ Bizonyára az sem segítette a sportág fejlődését, hogy a 1899-ben kormányrendelet született, hogy minden kerékpár után évente öt forint adót kell fizetni. A kerékpár egyre inkább a mindennapok részévé vált, a

⁴¹ *Kőszeg és Vidéke* XVIII. évf. 15. szám 1898. április 09. 2.

⁴² *Kőszeg és Vidéke* XVIII. évf. 16. szám 1898. április 17. 2.

⁴³ *Kőszeg és Vidéke* XVIII. évf. 36. szám 1898. szeptember 04. 2.

⁴⁴ *Kőszeg és Vidéke* XIX. évf. 35. szám 1899. augusztus 27. 2.

⁴⁵ *Kőszeg és Vidéke* XIX. évf. 5. szám 1899. január 29. 2.

⁴⁶ *Kőszeg és Vidéke* XVIII. évf. 40. szám 1898. október 02. 2.

⁴⁷ 1893-ra már hat sportegyesület működött a Szombathelyen és a feltörekvő új sportágak (úszás, lovaglás, atlétika, tenisz) szintén helyet követeltek maguknak. A modern sport elveit leginkább képviselő kerékpáregyletek vezetői felismerték, hogy egyenként ezek nem életképesek és 1893. június 17-én létrehozták Vasvármegyei Sport Egyletet, melynek elnöke dr. Bárdossy Jenő, alelnöke Förster Ottó, igazgatói Földessy János és ifj. Udvary Ferenc, titkára dr. Huszár Pál, pénztárosa Stadler Izidor, ellenőre dr. Németh Gyula és gondnoka Uy Sándor volt.

kerékpárversenyek pedig már nem voltak olyan érdekesek. Azok, akik addig a kerékpározásnak hódoltak új sportágak felé fordultak, ekkor kezdett hódítani többek között a labdarúgás, a tenisz és az úszás. Ráadásul egy olyan kis klubban, mint a kőszegi, a két-három meghatározó ember aktivitásának csökkenése jelentősen érződött az egész klub munkáján. Még egy ok lehet a megszűnéshez, hogy Kőszegen a turisztika nagy népszerűségével a bicikli klub nem tudta felvenni a versenyt.

A felsoroltak közül, azt hiszem az volt a legfontosabb, hogy a kerékpár sporteszközből mindennapi használati tárggyá vált. Szombathelyen, 1904-ben a VSE vezetősége határozatilag mondta ki, hogy az egykor oly magas szinten álló kerékpársport érdekében többé semmiféle áldozatot nem hoz s a kerékpáros versenypályát többé nem gondoztatja.⁴⁸ Az indoklás szerint: *"A kerékpár ekkor már ugyanis rendes közlekedési eszköz lévén, ezen versenyek iránt a közönség érdeklődése is teljesen megszűnt."*⁴⁹

⁴⁸ A kerékpárpálya létesítése és fenntartása 1904-ig 14000 koronába került, s ennek a fele sem térült meg. Horváth Gyula (1908): *A Szombathelyi Sport-Egylet 15 éves története 1893-1908*. Szombathely, 32.

⁴⁹ Horváth Gyula: *i.m.* 33.